

1997 KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

Aydınlık Dergisi, 22 Haziran 1997

Yıldırım Koç

1997 kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri imzalandı. 1995 toplu iş sözleşmeleri ile karşılaştırıldığında, çok daha yüksek bir ücret zammı alındı. Ayrıca, sıkıntıları Temmuz ve Eylül aylarında gündeme gelecek biçimde uygulanan bir “eşel mobil” gündeme geldi.

1997 toplu iş sözleşmeleri istenildiği veya mümkün olduğu kadar başarılı mıdır?

Hayır. 1997 toplu iş sözleşmelerinde çok daha başarılı olmak mümkündür.

TÜRK-İŞ 1996 yılının ikinci yarısından itibaren 1997 kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine yönelik bir strateji oluşturdu. 1995 toplu iş sözleşmelerinde sendikacı işçiler halkın büyük çoğunluğundan kopmuştu, tecrit olmuştu. Belirli işkollarındaki işçilerin eylemlere katılması sağlanamamıştı. 1997 yılında bu eksikliklerin giderilmesi gerekiyordu.

Bu amaçla, dört alandaki mücadele bütünleştirilmeye çalışıldı. (1) Zorunlu tasarruf, (2) özelleştirme, (3) Türkiye'ye sahip çıkıp demokratikleşme için mücadele etme, (4) kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri alanları bütünleştirilmeye çalışıldı. Özellikle TES-İŞ Sendikası'nın, işyerlerinin özelleştirilmesine karşı gösterdiği güçlü tepki, enerji işçilerinin meşru ve demokratik eylemlere katılma olasılığını yükseltti. Türkiye'ye sahip çıkma çizgisi ise, özellikle Refahyol Hükümeti'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine sahip çıkmadığı koşullarda, geniş bir cephenin oluşmasına katkıda bulundu.

Diğer taraftan, 1997 yılında Hükümet tecrit olmuş durumdaydı. Türkiye'de öne çıkan saflaşma, Cumhuriyet'in kazanımlarına sahip çıkanlarla, demokratik ve laik cumhuriyete ve sosyal hukuk devletine karşı çıkanlar arasındaydı. Bu saflaşmada TÜRK-İŞ'in rolü son derece önemliydi. Yüzlerce demokratik kitle örgütü bu çizgisi nedeniyle TÜRK-İŞ'e destek verince, bu kez tecrit olan Hükümet oldu. Ayrıca, uygulanan yanlış politikalar sonucunda daha da derinleşecek olan ekonomik bunalım 1997 yılının ilk aylarında etkisini henüz büyük ölçüde hissettirmiyordu.

Bu koşullarda, çok başarılı bir toplu iş sözleşmesinin bağitlanması ve mevzuatın demokratikleştirilmesi doğrultusunda önemli adımların atılması olanaklı olabilirdi. Ancak Hükümet de boş durmadı. TÜRK-İŞ'in içini karıştırmaya başladı. Bu iş için en uygun kişi de, hakkında kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunan Enver Toçoğlu oldu. Enver Toçoğlu, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararına göre, SSK Mensupları Eğitim ve Dinlenme Tesisleri Derneğinin “amacına aykırı olarak keyfi harcamalarda bulunmak ve bir kısım dernek parasını maledinmek, bir kısım dernek parasını da üçüncü kişiler çıkarına kullanmak” suçundan suçlu bulunmuştu. Dernek parasını “maledinmek” veya zimmetine geçirmek “yüzkızartıcı suç” olmayacak da, ne olacaktır? Buna göre, Enver Toçoğlu'nun sendikacılık yaşamı sona ermekteydi. Enver Toçoğlu bunu engellemeye çalıştı. Enver Toçoğlu'nun çabalarıyla Şeker-İş ve Demiryol-İş Sendikaları toplu iş sözleşmelerini imzaladı. Enver Toçoğlu, TÜRK-İŞ'te olağanüstü genel kurul toplamaya çalıştı. Bu gerginlikler ve bölünme, Hükümet karşısında yeterince güçlü olunamamasına yol açtı.

Diğer taraftan, 1995 grevleri sonucunda alınabilen ücret zamları, 1997 yılında Şeker-İş ve Demiryol-İş Sendikalarının imzaladığı toplu iş sözleşmesinde alınan zamların çok altındaydı. Tabandaki işçiye, 1997 yılının farklı koşulları yeterince ve gerektiği gibi anlatılamadı. Bu koşulları anlatan ve toplu iş sözleşmesini imzalamayı geciktiren sendikalar daha başarılı toplu iş sözleşmeleri imzaladılar.

1997 kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde, kayıpları telafi edebilme imkanı, ağırlıkla, Hükümetin TÜRK-İŞ'i karıştırmaya politikasına alet olanlar nedeniyle, kullanılamadı.